DATA CIRKEL VÅREN 2022

Med hjärta och hjärna för datafrågor!

Ledare: Birger Höglund och Sten Halvarsson

Samarbete med SeniorNet Botkyka och Salem

Lägg upp Covidbevis som ikon

Covidbevis erhålles som ett pdf dokument. En metod är att skriva ut dokumentet. En annan metod är att visa upp det på mobiltelefonen. Då underlättar det mycket att lägga upp dokumentet som en ikon på mobiltelefonen. Börja med att öppna dokumentet på mobiltelefonen. Sedan varierar det mellan olika mobiltelefon-tillverkare. Ett sätt är att öppna appen **Mina Filer**. Leta rätt på dokumentet 'Vaccinationsbevis'. Tryck en stund på namnet får då upp ett antal alternativ. Välj 'Mer' eller 3prickar. Välj 'Lägg till på hemskärmen'. Välj 'Lägg till'. Ska nu kunna hitta en ikon på hemskärmen som heter 'Vaccinationsbevis'.

Kopiera det du ser på skärmen

Ofta vill man spara det man ser på skärmen på mobiltelefonen, surfplattan eller datorn. Kallas för att göra en Skärmdump eller Skärmavbild.

På en <u>Windows dator</u> finns en knapp märkt PrtScn. Denna knapp ges mer funktioner genom att låta knappen starta appen **Klipp&skissa**. Starta appen som vanligt, klicka på 3prickar > välj Inställningar > sätt PrtScn knappen På. När man sedan trycker PrtScn får man upp följande val Rektangulärt-, Friform-, Fönster- eller Fullskärms-klipp. Kan sedan Öppna > skriva kommentarer > Spara klipp. Vill man kopiera mer än det som visas på skärmen. Hel webbsida med allt som visas när man scrollar. Tryck CTRL+P och välj 'Microsoft print to PDF'. Eller högerklicka och spar som html fil.

På <u>Mobiltelefon/Surfplatta med Android</u>. Gör kort tryck på strömknappen och volym-ned samtidigt. Eller i webbläsaren Chrome tryck 3 prickar högst upp till höger och välj Dela och sedan 'Skärmbild' eller 'Lång skärmbild'. Kan skicka skärmbild vidare direkt eller i efterhand hitta skärmbild med t.ex. appen **Files by Google**.

För Apple produkter finns följande bra beskrivningar hur göra skärmdump

https://support.apple.com/sv-se/HT201361 för Mac

https://support.apple.com/sv-se/HT210781 för iPad

https://support.apple.com/sv-se/HT200289 för iPhone

Råd&Rön nr 1 2022 har flera tips/tester på elektronikprylar

<u>Snart slocknar 3G-näten som kom i början av 2000. Det kan innebära att t.ex. fjärrstyrda</u> värmepumpar, robotgräsklippare, nödsamtal 'eCall' från bil och gamla mobiltelefoner kan sluta fungera. 3G var första versionen med teknik för enkel internet åtkomst från mobiltelefon.</u>

Parkeringsappar: Välj ej faktura utan koppla till kort, Kan tillkomma serviceavgift då är automaten billigare.

Hörlurar test www.radron.se/horlurar bra val under 1000kr är Sennheiser HD250BT

Surfa Säkert: Bitdefender bäst, Microsoft Defender näst sist.

SeniorNet Botkyka och Salem

SeniorNet Salem i samarbete med Biblioteket bjuder in till Temadag Torsdag 10 mars kl 14.00 i Murgrönan Salem Centrum, fritt inträde Kommissarie Jan Friberg och Fanny Göthberg från Bedrägerisektionen på Kungsholmen informerar om hur du kan skydda dig mot bedragare i vardagen.

IP (Internet Protocol) adress

Är ett nummer (typ telefonnummer) som sätts av Internet leverantören i WAN (Wide Area Network). Det är IP adressen som styr data trafiken till rätt mottagare.

IP version 4 består av 32 bitar (0 och 1) = 4 byte. Anges vanligtvis med 4 decimala tal (0-255) som åtskils av punkter 192.168.0.1

IP version 6 har utökats till 128 bitar = 16 byte. Anges vanligtvis i hexkod 0-F. 8 grupper åtskilda med kolon fe80:a0cf:b649:851d:5691:ff82:0034:abcd

En liten del av IP adresserna är reserverade för användning i LAN (Local Area Network). Vid installation av en router i sitt hem kommer internetleverantören att bestämma IP adressen till routern men det är routern som bestämmer IP adress vidare till de datorer och annan utrustning som är kopplad till routern i det egna lokala nätverket. Internet leverantören är fri att ändra (dynamisk) IP adressen till routern men jag kommer inte att märka det.

Om man har en hemsida måste man skaffa ett domännamn som man väljer själv (måste var ledigt) som i en DNS (Domain Name Server) översätts till IP adress. Man kan om man så vill i stället för '<u>www.kalle.se</u>' skriva IP adressen.

Om man skulle vilja se egen WAN IP adress <u>www.whatismyipaddress.com</u> På datorn under, Windows PowerShell skriv 'ipconfig'. Kan då se egen LAN IP adress och anslutningsadress till routern. För att se övriga IP adresser i sitt LAN och även WAN IP adressen måste man koppla in sig på routern från en webbläsare. Inloggningsuppgifter finns på märklapp på routern vanligtvis 192.168.0.1. och ett lösenord.

Historia

1974 kommunikationsprotokollet TCP/IP skapades

1984 första IP numret i Sverige till Chalmers

1985 infördes toppdomän som .com och .se. Internetstiftelsen administrerar .se

1990 skapades http-protokollet, HTML språket och första webbläsaren som är grunden för World Wide Web av Tim Berners-Lee vid CERN i Schweiz.

SeniorNet Botkyka och Salem

Mobiltelefoner under 2500kr (PCförAlla nr3 s30) Motorola Moto G41 2490kr

	2430KI
Poco M3 Pro 5G	1990kr
Realme 8	2290kr
Samsung Galaxy A22 5G SM-A226B	2490kr
Xiaomi Redmi 10	1990kr

Appar till dator

Audacity spela in och redigera ljud från datorn Free Screen Recorder spela in både bild och ljud Screen ColorPicker läser den färg man ser på skärmen Vivaldi ny webbläsare skyddar privatlivet (PC tidningen nr2 s22) Windows Defender duger (PC tidningen nr2 s65) Gramps skapa en släktbok (PC tidningen nr3 s52) MyKeyFinder hitta produktnycklar till installerade program Sejda PDF öppna och redigera PDF-filer (PC tidningen nr4 s46)

Länkar

www.telekomradgivarna.se

www.bredbandsval.se

www.prisfakta.se

www.tineye.com Kolla om någon stulit din bild

Några ord

Phishing	Lägger ut bete (fiska)
Phishing-mejl	Kontakt via epost
Smishing	Kontakt via SMS
Vishing	Kontakt via telefon
Spoofing	falsk identitet t.ex. telefonnummer

Antivirusapp till mobiltelefonen Android (PCtidningen nr3 s31) Bitdefender bäst och billigast

Undvik att datorn somnar: Inställningar > System > Energialternativ

HL Datacirkel 2022-04-06

LAN Local Area Network = lokalt nätverk t.ex. i sitt hem

Följande produkter måste finnas

Modem= Översätter bredbands-leverantörens signal till standard ethernet Router= Kabel med bredband in. Kablar (oftast 4) och trådlöst ut mot t.ex. dator

Med Kabel menas Ethernet/Nätverks-kabel med RJ45-kontakter Trådlöst WiFi har ökat i överföringshastighet från B, G, N, AC till AX standard. AX har bytt namn till WiFi 6. Kabel ger högre hastighet än trådlöst.

Följande produkter kan adderas för att förbättra räckvidden

Switch	= Kabel in, Flera kablar ut
Accesspunkt	= Kabel in, Trådlöst ut
Repeater	= Trådlöst in, Trådlöst ut
Brygga	= Trådlöst in, Kabel ut
Homeplug	= Kabel in, 220V, Kabel ut

Nyaste är Mesh-nätverk. WiFi Routrar vanligen 3 som samarbetar så att man alltid är automatiskt uppkopplad mot den som har bäst signal.

1994 kom de första söktjänsterna föregångare till Google. Datacirkel: Botkyrka-Salems HjärtLung-förening våren 2022

HL Datacirkel 2022-04-20

Gör egen hemsida/webbsida

En Hemsida/Webbsida är uppbyggd med valbart antal enskilda **Sidor**. Varje sida med valbar längd och innehåll. Man väljer en av alla sidor till **Startsida** som man når med webbadressen. Övriga sidor går också att nå men då med webbadressen + sidans enskilda namn. Man bygger upp alla sidor som en trädstruktur. Från Startsidan länkar till ett antal undersidor. Från dessa undersidor länkar vidare till nästa lager av undersidor o.s.v. Det unika med internets uppbyggnad är att dessa länkar kan vara till vilken sida som helst i hela världen inte bara egna sidor.

Varje sida bygger man upp med **Block** som kan ligga under varandra eller bredvid varandra. Varje Block kan innehålla text, bilder eller dokument. När en sida visas på en mobiltelefon får det inte plats med mer än ett Block på bredden. Har man placerat flera Block bredvid varandra kommer dessa Block på Mobilen att visas efter varandra. När man sitter vid en Dator och bygger upp sin sida bör man hela tiden kontrollera hur det blir på en Mobiltelefon. De flesta använder numera bara sin Mobiltelefon så det är mycket viktigt att det blir bra på den. Det man ska tänka på är textstorlek så att det blir läsbart på Mobiltelefon och att varje sida inte blir för stor så att man måste scrolla mycket. Bättre dela upp på fler sidor. För att hålla nere storleken på varje sida bör man inte ha med mer än nödvändigt av sådant som följer med till alla sidor som t.ex. Fotnot eller onödigt stort Huvud.

Det finns ett antal Webbhotell att välja på som ger plats på en server och som erbjuder verktyg och support. Det verktyg som behövs är ett program som hjälper till att bygga upp en webbsida. Det finns ett antal program att välja på. Varje Webbhotell att valt att supporta några få. En av de vanligaste är **WordPress**. De flesta Webbhotell tar betalt för sina tjänster.

Google erbjuder gratis Hemsida. Behöver bara ha ett Googlekonto som alla med Android mobil redan har. Gå till <u>www.google.com/sites</u>. Logga in med ditt Googlekonto. Klicka på Tomt. Skriv Hemsidans namn. Skriv titel. **Infoga** Block med olika funktioner. Välj **Teman** om du vill få förslag på färger och teckensnitt men det är inte nödvändigt. Välj **Sidor** för att skapa fler sidor att länka till. En enkel och tydlig länk är att Infoga **Knapp.** En Knapp är lätt att pricka med fingret på en mobiltelefon. När sidan är klar tryck på **Publicera.**

Exempel på länk till Hemsidans Startsida https://sites.google.com/prod/view/hl-datacirkel Exempel på länk direkt till undersida www.sites.google.com/prod/view/hl-datacirkel/aktuellt

Att tänka på

Det man lägger ut kan ses av hela världen. Undvik personnamn och personliga uppgifter. Använd bara egna bilder. Bilder från internet eller böcker är ofta skyddade. Finns program som skannar hela internet efter skyddade bilder för att bötfälla användare i andra hand. HL Datacirkel 2022-05-18

DATA MILJÖ

- Grunder hårdvara/mjukvara
- Vad händer i min datormiljö?

2022-05-20

Datakurs: Hjärt- Lungföreningen i Botkyrka - Salem 1

2022-05-20

Datakurs: Hjärt- Lungföreningen i Botkyrka - Salem 3

Internet:

Botkyrka - Salem

Referens: PC-tidningen nr5 s12